

Darbā neriskē-
ievēro darba drošību!

VADLĪNIJAS DARBA VIDES RISKA NOVĒRTĒŠANAI MAZAJOS UN VIDĒJOS UZNĒMUMOS

**DARBA VIDES RISKA
NOVĒRTĒŠANAS PROCESS**

**DARBA VIDES RISKA NOVĒRTĒŠANAS
METODE KOKAPSTRĀDES UZNĒMUMIEM**

**DARBA VIDES RISKA NOVĒRTĒŠANAS
METODE AUTOSERVISU UZNĒMUMIEM**

DARBA AIZSARDZĪBA

**VADLĪNIJAS DARBA VIDES
RISKA NOVĒRTĒŠANAI
MAZOJOS UN VIDĒJOS
UZŅĒMUMOS**

Rīga – 2003

Šī izdevuma izdošanu ir finansējusi
Zviedrijas Nacionālā Darba Tirgus Padome

Īpaša pateicība Zviedrijas Darba Vides Pārvaldei
(Arbetsmiljö Verket) par sniegto atbalstu publikācijas veidošanā

Datorsalikums: Linda Freiberga

Iespiests: Latvijas-Somijas SIA „Madonas Poligrāfists”

© LR Labklājības ministrija

SATURS

IEVADS.....	4
KAS IR RISKĀ NOVĒRTĒŠANA?.....	5
RISKĀ NOVĒRTĒŠANAS MĒRĶIS UN IEGUVUMI.....	5
RISKĀ NOVĒRTĒŠANAS PROCESS.....	6
1. Riska novērtēšanas procesa plānošanas un organizēšanas posms.....	6
● Nosaka, kas to veic un kas piedalās.....	6
● Novērtēšanas metodes izvēle un sagatavošana.....	7
● Esošās situācijas apzināšana uzņēmumā.....	8
2. Riska novērtēšanas procesa izpildes posms.....	8
● Darba vides riska faktoru noteikšana.....	8
● Konstatēto riska faktoru analīze.....	9
● Darba aizsardzības pasākumu noteikšana.....	9
● Pasākumu izpildes plānošana.....	10
● Pasākumu īstenošana.....	10
● Veikto pasākumu pārbaude.....	10
PIELIKUMS: DARBA VIDES RISKĀ NOVĒRTĒŠANAS METODE KOKAPSTRĀDES UN AUTOSERVISU UZŅĒMUMOS.....	11
SVARĪGĀKIE NORMATĪVIE AKTI DARBA AIZSARDZĪBĀ.....	35

IEVADS

Pēdējos gados ir pieņemts daudz jaunu darba aizsardzības normatīvo aktu, kas skar katru uzņēmumu, darba devēju un nodarbināto. Galvenie normatīvie akti, kas nosaka prasības darba vides riska novērtēšanai, ir Darba aizsardzības likums un Ministru kabineta 2001.gada 23.augustā pieņemtie noteikumi Nr.379 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība". Jaunā likumdošana nosaka arī svarīgākos darba aizsardzības principus, kuru pamatā ir preventīvais princips — cīnīties ar cēloņiem, nevis sekām. Respektīvi, ir jānosaka darba vidē pastāvošie riska faktori, kas rada vai var radīt draudus nodarbināto drošībai un veselībai un jācenšas tos novērst vai samazināt.

Prakse pierāda, ka darba devējiem un nodarbinātajiem vēl aizvien ir daudz neskaidrību, kā īsti būtu veicama darba vides riska novērtēšana (turpmāk — riska novērtēšana). Tādēļ ir izstrādātas šīs vadlīnijas, kuras galvenokārt ir paredzētas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (uzņēmumi, kuros ir mazāk nekā 50 nodarbināto) un to mērķis ir informēt darba devējus un nodarbinātos, kā salīdzinoši vienkārši, bet tai pašā laikā pietiekami efektīvi veikt riska novērtēšanu. Vadlīnijās soli pa solim ir aprakstīts riska novērtēšanas process, neiedziļinoties un neanalizējot sarežģītas un laikietilpīgas darba vides riska novērtēšanas metodes, bet dodot iespēju vienkārši un praktiski realizēt darba vides risku novērtēšanu uzņēmumā.

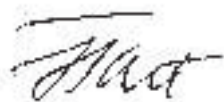
Vadlīniju pielikumā ir dots riska novērtēšanas metodes paraugs kokapstrādes un autoservisa uzņēmumiem, taču, veicot konkrētas izmaiņas, šo metodi var lietot lielākajā daļā uzņēmumu. Metode ir samērā vienkārša, tā nav pārāk apjomīga, tajā pašā laikā tā atbilst likumdošanas prasībām un tajā ir aptverti būtiskākie iespējamie darba vides riska faktori.

Veicot riska novērtēšanu, jāatceras divas būtiskas lietas: 1) riska novērtēšanas metode pati par sevi nenodrošina perfektu rezultātu — arī izpildītājiem jābūt pietiekami kompetentiem, zinošiem un arī vērīgiem; 2) nekad nevar garantēt, ka riska novērtēšanā ir atklāti visi riska faktori — ir ļoti daudz apstākļu, kā rezultātā kaut kas var netikt ievērots, lai arī cik apzinīgi un rūpīgi ir veikta novērtēšana. Ņemot vērā, ka darba vidē notiek izmaiņas un mainās darba apstākļi, riska novērtēšana jāveic vismaz reizi gadā, kā arī jāveic noteikto darba aizsardzības pasākumu īstenošanas uzraudzība un kontrole.

Ceram, ka šīs vadlīnijas jums palīdzēs veikt darba vides riska novērtēšanu.

Ineta Tāre

*Labklājības ministrijas
Darba departamenta direktore*

KAS IR RISKĀ NOVĒRTĒŠANA?

Darba vides riska novērtēšanu darbā ik dienu un ik mirkli, apzināti un neapzināti veic gan darba devējs, gan nodarbinātie.

Riska novērtēšana ir preventīva rakstura process ar mērķi — atklāt darba vidē esošos riska faktorus (problēmas), kas jau tagad apdraud vai nākotnē var apdraudēt nodarbināto drošību un veselību.

Riska novērtēšanas rezultātā tiek identificēti darba vidē pastāvošie riski un noteikti nepieciešamie darba aizsardzības pasākumi, kas ir vērsti uz atklāto darba vides risku novēršanu vai samazināšanu.

RISKĀ NOVĒRTĒŠANAS MĒRĶIS UN IEGUVUMI

Mērķis

- laikus atklāt darba vietās pastāvošos riskus un veikt pasākumus to novēršanai, kas samazinās nelaimes gadījumu un arodslimību rašanās iespēju;
- nodrošināt darba apstākļu uzlabošanos uzņēmumā un līdz ar to arī nodarbināto pašsajūtas uzlabošanos, jo drošā un sakārtotā darba vidē nodarbinātie jutīsies komfortablāk, nekā bīstamā, netīrā un nesakārtotā darba vidē, kas apdraud viņu drošību un veselību;
- samazināt nodarbināto saslimstību un ar to saistītos darba kavējumus, ko izraisa neveselīgie darba apstākļi (vēsas telpas, caurvējš, pārslodzes, nepareizi iekārtota darba vieta, stress u.tml.);
- izvairīties no darba aprīkojuma ekspluatācijas traucējumiem, bojājumiem un avārijām.

Ieguvumi

Daudziem darba devējiem (uzņēmumu īpašniekiem) varētu rasties jautājums, kāpēc uzņēmumā būtu jāveic riska novērtēšana. Neapzinoties risku novērtēšanas nozīmi, darba devēji nereti min šādus argumentus:

- mūsu uzņēmuma darbības joma nav bīstama;
- pie mums nav noticis neviens nelaimes gadījums un nav konstatētas arodsaslimšanas;
- pēc šādām darba metodēm mēs strādājam jau ilgu laiku, tās ir drošas;
- nevienam nodarbinātajam pie mums nekā netrūkst, neviens ne par ko nav sūdzējies;
- pie mums jau Valsts darba inspekcijas inspektori neatnāks!

Minētos argumentus mēģināsim atspēkot, izskaidrojot risku novērtēšanas nozīmi un ieguvumus, ko tā dod:

- paaugstināsies darba efektivitāte, jo pareizi organizētos un veselībai nekaitīgos darba apstākļos nodarbinātais spēs paveikt vairāk. Viņu nenomāks un netraucēs kaitīgi darba apstākļi, piemēram, skaļš troksnis, piesārņots gaiss, nepietiekams apgaismojums, nepareizas (neergonomiskas) darba metodes un organizācija, stress, nepiemērots krēsls utt., kas traucē strādāt;
- samazināsies gan tiešās (samaksa par pirmajām 14 nodarbinātā slimības dienām, iekārtu bojājumu izmaksas, izejmateriālu zudumi, dīkstāve utt.), gan netiešās (zaudēts darba laiks,

darba vietu atjaunošana, aizvietojošā nodarbinātā apmācība, jauna kvalificēta darbaspēka meklēšana utt.) izmaksas;

- pozitīva uzņēmuma tēla veidošana — sakārtota darba vide palīdz veidot pozitīvu uzņēmuma tēlu un uzņēmumam ir vieglāk paturēt un piesaistīt labākos speciālistus;
- likumdošanas prasību izpilde: triviāla atbilde, bet tomēr — par likumdošanas prasību neizpildi draud sods;
- sirdsmiers: darba devējs gūs pārliecību, ka uzņēmumā tiešām viss ir kārtībā un izdarīts viss, lai nodarbinātajiem būtu droši darba apstākļi;
- reti kurā uzņēmumā būs ideāli darba apstākļi, riska novērtēšanas gaitā noteikti atklāsies dažādi faktori, kas kaut kādā mērā varētu negatīvi ietekmēt vai jau ietekmē nodarbinātā veselību vai darba kvalitāti.

RISKA NOVĒRTĒŠANAS PROCESS

Darba vides riska novērtēšanas procesu var iedalīt divos posmos — 1) procesa plānošanas un organizēšanas posms un 2) izpildes posms, kuri savukārt iedalās vēl vairākās izpildes stadijās.

Sekojošā tālāk dotā riska novērtēšanas procesa posmiem, iespējams veikt risku novērtēšanu teju vai katrā mazā vai vidējā uzņēmumā.

1. Riska novērtēšanas procesa plānošanas un organizēšanas posms

- nosaka, kas to veic un kas piedalās;
- novērtēšanas metodes izvēle un sagatavošana;
- esošās situācijas apzināšana uzņēmumā.

2. Riska novērtēšanas procesa izpildes posms

- darba vides riska faktoru noteikšana;
- konstatēto riska faktoru analīze;
- darba aizsardzības pasākumu noteikšana;
- pasākumu izpildes plānošana;
- pasākumu īstenošana;
- veikto pasākumu pārbaude.

1. Riska novērtēšanas procesa plānošanas un organizēšanas posms

● Nosaka, kas to veic un kas piedalās

Pirms uzsākt riska novērtēšanu, darba devējam ir jānosaka, kas to varētu veikt, vai viņa rīcībā ir atbilstoši apmācīti un pietiekami kompetenti nodarbinātie.

Darba vides riska novērtēšanu var veikt:

- 1) darba devējs;
- 2) darba aizsardzības speciālists;
- 3) kompetenta institūcija vai kompetents speciālists.

Katrā no šiem gadījumiem ir zināmi likumdošanā paredzēti nosacījumi.

1) **Darba devējs** drīkst veikt darba vides riska novērtēšanu, **ja** uzņēmumā **ir ne vairāk kā pieci nodarbinātie**, darba devējs ir **apguvis pamatlīmeņa zināšanas** darba aizsardzībā **un** uzņēmumu **neattiecas** Ministru kabineta apstiprinātie saraksti par komercdarbības veidiem, kuros darba devējam obligāti jāpiesaista kompetenta institūcija darba aizsardzībā.

Pārejas periods: ja darba devējs ir apmācīts darba aizsardzībā Valsts darba inspekcijas licencētos uzņēmumos un ieguvis atbilstošu apliecību vai sertifikātu, tad viņš ir tiesīgs veikt darba vides iekšējo uzraudzību, tai skaitā darba vides riska novērtēšanu līdz izsniegtās apliecības vai sertifikāta derīguma termiņa beigām, bet ne ilgā kā līdz 2005.gada 31.decembrim.

2) **Darba aizsardzības speciālists** drīkst veikt darba vides riska novērtēšanu, **ja:**

- viņš ir **apguvis pamatlīmeņa zināšanas** darba aizsardzībā, uzņēmumā ir **mazāk par 50** nodarbinātajiem **un** uzņēmumu **neattiecas** Ministru kabineta apstiprinātie saraksti par komercdarbības veidiem, kuros darba devējam obligāti jāpiesaista kompetenta institūcija darba aizsardzībā;
- viņš ir ieguvis profesionālo augstāko izglītību darba aizsardzībā.

Pārejas periods: ja darba aizsardzības speciālists ir apmācīts darba aizsardzībā Valsts darba inspekcijas licencētos uzņēmumos un ieguvis atbilstošu apliecību vai sertifikātu, tad viņš ir tiesīgs veikt darba vides iekšējo uzraudzību, tai skaitā, darba vides riska novērtēšanu līdz izsniegtās apliecības vai sertifikāta derīguma termiņa beigām, bet ne ilgāk kā līdz 2005.gada 31.decembrim;

3) Darba vides riska novērtēšanai var piesaistīt **kompetentu institūciju** vai **kompetentu speciālistu** darba aizsardzībā. Uzņēmumiem, uz kuriem attiecas iepriekš minētais komercdarbības veidu saraksts, kompetenta institūcija jāpiesaista obligāti.

Ar kompetentu institūciju un kompetentu speciālistu ir jāsaprot no ārpusē pieaicināts eksperts vai ekspertu grupa, kas palīdz darba devējam sakārtot darba aizsardzības jautājumus viņa uzņēmumā. Kompetentas institūcijas vai kompetenta speciālista sniegto pakalpojumu veids un apjoms ir atkarīgs no darba devēja vēlmēm un vajadzībām, kas tiek fiksētas līgumā.

Darba vides riska novērtēšanā piedalās:

- nodarbinātais, kurš strādā konkrētajā darba vietā;
- uzticības personas (ja uzņēmumā tādas ir ievēlētas).

● **Novērtēšanas metodes izvēle un sagatavošana**

Darba vides riska novērtēšanas metodes ir daudz un dažādas. Diez vai varētu izcelt kādu universālo, kas derētu visos uzņēmumos. Tādēļ riska novērtēšanas metodes izvēle ir paša uzņēmuma ziņā.

Pēc savas būtības riska novērtēšanas metodes var iedalīt **kvalitatīvajās** un **kvantitatīvajās**.

Ar **kvalitatīvo** pieeju nosaka tikai, vai riska faktors pastāv vai nē, neveicot tā dziļāku analīzi un nenosakot tā izcelšanās varbūtību, bīstamību un sekas.

Kvantitatīvā pieejā riska faktors jau tiek novērtēts skaitliski, kas vairāk vai mazāk dod iespēju objektīvāk spriest par riska faktora būtību. Taču kvantitatīvā riska novērtēšana var būt sarežģīta, kas prasa noteiktas zināšanas, un novērtēšanas process ir laikietilpīgs. Ir izstrādātas arī dažādas datorprogrammas, kas atvieglo riska novērtēšanas procesu.

Jāņem vērā, ka kvantitatīvā riska novērtēšana būs ievērojami dārgāka par kvalitatīvo. Kvantitatīvo pieeju lietderīgāk būtu pielietot lielos uzņēmumos, kuros notiek sarežģīti un bīstami tehnoloģiskie procesi, kur ir svarīgi precīzi noteikt un aprakstīt iespējamās bīstamās situācijas un to sekas.

Mazajiem un vidējiem uzņēmumiem vairāk piemērota būs kvalitatīvā vai puskvantitatīvā metode, kuras pamatā ir uzņēmuma darbības jomai piemēroti kontroljautājumi, kas izriet no likumdošanas, literatūras vai praktiskās pieredzes.

Šo vadlīniju pielikumā dotajā risku novērtēšanas metodes paraugā ir izmantota puskvantitatīvā metode, jo novērtētie riski tiek iedalīti trīs grupās pēc to bīstamības. Noteikto riska faktoru dalīšana riska pakāpēs ir lietderīga tādā ziņā, ka palīdz uzņēmumam noteikt prioritātes, kuri riska faktori ir bīstamākie un kuri būtu jānovērš vispirms.

Sagatavojot risku novērtēšanas metodi, būtiski ir vispirms iepazīties ar darba aizsardzības likumdošanu (likumiem, Ministru kabineta noteikumiem, standartiem), kas attiecas uz uzņēmuma darbības sfēru. Tie sniedz labus padomus un ieteikumus par darba vides riskiem un ir labs avots metodes kontroljautājumiem.

● Esošās situācijas apzināšana uzņēmumā

- Pirms uzsākt riska novērtēšanu, vēlams iepazīties ar vispārējo situāciju uzņēmumā darba aizsardzības jomā — izpētīt statistiku par darba kavējumiem slimību dēļ, traumām, negadījumiem, sūdzībām, gandrīz notikušiem nelaimes gadījumiem u.c., veikt to cēloņu analīzi, jau iepriekš apzinot iespējamās problemātiskās darba vietas vai darba veidus, kam riska novērtēšanas gaitā pievēršama īpaša uzmanība.
- Jāpārskata uzņēmuma iekšējā darba aizsardzības dokumentācija (instrukcijas, noteikumi, nodarbināto saraksti, t.sk., obligāto veselības pārbaūžu u.c.), jāizvērtē to atbilstība likumdošanai un uzņēmuma darbības specifikai.
- Jāpārbauda, kā tiek veiktas nodarbināto instruktāžas, vai tās notiek pietiekami kvalitatīvi un regulāri.
- Jāiepazīstas ar Valsts darba inspekcijas rīkojumiem (ja tādi ir bijuši) un to izpildi.

2. Risku novērtēšanas procesa izpildes posms

Darba vides riska faktoru noteikšana

Riska novērtēšanas gaitā sistemātiski tiek apsektas pilnībā visas uzņēmumā esošās darba vietas. Riska novērtēšana ir jādokumentē, pierakstot katrā darba vietā novēroto. Vēlams, ka pirms riska novērtēšanas uzņēmuma vadība tiktu iepazīstināta ar riska novērtēšanas metodi.

Svarīgi, lai riska novērtēšanas gaitā tiktu veiktas pārrunas ar darba vietā strādājošo nodarbināto, jo bieži tikai viņš var atklāt dažādas nianšes, pastāstīt, kā viņš jūtas, kas traucē,

ko gribētos savādāk utt. Tajā pašā laikā vērtētājiem ir jāņem vērā, ka ikdienā, strādājot darba vietā cilvēks pie daudz kā pierod un viņam pašam liekas, ka tā arī jābūt un tas ir normāli. Tikpat būtiski ir redzēt, kā konkrētais darbs tiek izpildīts.

Šajā riska novērtēšanas stadijā tiek noteikta darba vidē un katrā darba vietā pastāvošie riska faktori (piemēram, troksnis, caurvējš, slikts apgaismojums utt.).

Jāatceras, ka riska novērtēšanā nevar garantēt, ka tiks atklāti visi riska faktori. Riska novērtēšana tomēr ir subjektīvs process, kura rezultātos korekcijas var ienest gan vērtētāja personīgais viedoklis par konkrēto situāciju, pieredze vai tās trūkums, kāda faktora nepilnīgs novērtējums, vienkārši cilvēciska kļūda, dažādu apstākļu sakritība u.c.

● **Konstatēto darba vides riska faktoru analīze**

Pēc tam, kad ir noteikti darba vidē pastāvošie riska faktori, tiek veikta konstatēto darba vides riska faktoru analīze, nosakot, cik lielā mērā tie apdraud nodarbināto drošību un veselību. Daļēji jau šāda analīze notiek tieši riska novērtēšanas gaitā, atrodoties konkrētajā darba vietā un vērojot nodarbinātā darbu.

Ja riska novērtēšanas gaitā darba vietā tiek konstatēts potenciāls riska avots (faktors), to izvērtē cenšoties atbildēt uz šādiem jautājumiem:

- Cik ticami ir tas, ka kaut kas var notikt?
- Cik daudzi nodarbinātie var tikt pakļauti riskam?
- Cik bieži nodarbinātie var tikt pakļauti šim riskam?
- Vai starp pakļautajiem nodarbinātajiem ir sievietes un nepilngadīgie (atsevišķos gadījumos šiem nodarbinātajiem piemērojamas īpašas prasības)?
- Kāda veida veselības traucējumi var rasties vai nelaimes gadījumi notikt?
- Cik nopietnas var būt sekas?
- Kā tas var ietekmēt uzņēmuma darbību?

Lai riska faktoru analīzi vienkāršotu, ir vērts dalīt tos pēc bīstamības pakāpēm (skatīt metodes lietošanas aprakstu). Speciālajā literatūrā ir pieejami dažādi kritēriji, kā noteikt riska bīstamības pakāpi. Riska pakāpju iedalījums ir subjektīvs un tā galvenā jēga ir palīdzēt noteikt, kuri riska faktori ir bīstamākie un kuri būtu jānovērš vispirms. Šāds iedalījums nav obligāts, no tā var atteikties vai arī izvēlēties citus kritērijus, kā arī vairākas bīstamības pakāpes (1-3, 1-5 vai 1-10). Maziem uzņēmumiem riska faktoru iedalījums bīstamības pakāpēs var arī nebūt nepieciešams, jo riska faktoru nebūs tik daudz. Taču atsevišķu nozaru uzņēmumiem, kā piemēram, šo vadlīniju pielikumā ievietotā metode ir domāta kokapstrādes un autoservisu uzņēmumiem, kuru darbības joma pati par sevi satur daudz potenciālos riska faktorus, šāds iedalījums bīstamības pakāpēs ir lietderīgs.

● **Darba aizsardzības pasākumu noteikšana**

Atbilstoši riska bīstamībai nosaka, kādi pasākumi būtu visefektīvākie un piemērotākie riska novēršanai vai samazināšanai. Jo bīstamāks risks, jo ātrāk jāveic pasākumi tā novēršanai. Atsevišķos gadījumos iespējama situācija: kamēr nav veikti nepieciešamie drošības pasākumi, šajā darba vietā jāaizliedz strādāt un nodarbinātie jāinformē par pastāvošajām briesmām. Nosakot darba aizsardzības pasākumus, jānodrošina, lai risks netiktu pārnests uz citu darba vietu vai netiktu radīts jauns risks.

Ērtības labad pasākumu plānu var sastādīt kā atsevišķu dokumentu, kas būtu labi pārskatāms uzņēmuma vadībai, gan ērti pielietojams izpildītājiem. Nosakot nepieciešamos pasākumus un to izpildes termiņus, jāņem vērā uzņēmuma iespējas un resursi, kā arī ekonomiskais pamatojums.

Lai būtu iespējams vieglāk pamatot katra pasākuma nepieciešamību, pasākumu plānā vēlams norādīt dokumentu (normatīvo aktu, standartu u.c.), kurā ir noteikta šāda prasība.

Ne vienmēr riska novērtētājs spēs noteikt izdevīgākos un efektīvākos tehniskos risinājumus riska novēršanas pasākumam. Nereti varētu rasties nepieciešamība pēc konsultācijām ar citiem speciālistiem, it sevišķi, lai noteiktu iespējamās izmaksas un izpildes termiņus.

● **Noteikto pasākumu izpildes plānošana**

Nosakot nepieciešamo pasākumu izpildes termiņus, pirmie ir jānovērš tie riski, kas ir visbīstamākie nodarbināto drošībai un veselībai. Protams, tiek ņemtas vērā uzņēmuma iespējas (finansiālās, tehniskās u.c.), kā arī laiks, kas reāli nepieciešams konkrētā pasākuma īstenošanai. Piemēram, izplūdes gāzu nosūces ventilācijas izbūve autoservisā nav veicama pāris nedēļās. Turklāt, diez vai uzņēmumam uzreiz būs pieejami brīvi naudas līdzekļi šādam pasākumam. Rezultātā ventilācijas izbūvei būs nepieciešami pat vairāki mēneši, tomēr arī šajā laikā nodarbinātos nedrīkst pakļaut riskam un jāparedz citi pasākumi riska faktoru samazināšanai, kurus var veikt ātrāk un lētāk, piemēram, iegādāties individuālos aizsardzības līdzekļus (IAL). Tādējādi uzņēmumam ir jākombinē un jāplāno, kādi pasākumi tiek veikti vispirms, kādi tiek atlikti vai īstenoti pakāpeniski.

Iespējams, ka daļa no nepieciešamajiem pasākumiem būs vairāk organizatoriska rakstura, piemēram, darba vietas pārkārtošana, vai arī tādi, kuru izpildei nav nepieciešami lieli resursi, piemēram, ugunsdzēsamo aparātu iegāde vai drošības zīmju izvietošana. Šādiem pasākumiem izpildes termiņš būs īsāks.

Pasākumu plāns būtu jāapstiprina uzņēmuma vadībai, jo tikai vadība var piešķirt nepieciešamos līdzekļus pasākumu īstenošanai.

● **Pasākumu īstenošana**

Katram pasākumam izvirza atbildīgo nodarbināto, kuram tas jāveic vai jāseko līdzi pasākuma laicīgai izpildei.

Darba devējs (uzņēmuma īpašnieks) nodrošina plānā paredzētajiem pasākumiem nepieciešamos līdzekļus.

Jāatceras, ka ar darba vides riska novērtējuma rezultātiem un plānotajiem darba aizsardzības pasākumiem ir jāiepazīstina arī nodarbinātie, kuri strādā konkrētajās darba vietās.

● **Veikto pasākumu pārbaude**

Pēc konkrētā pasākuma izpildes vai arī jau tā izpildes gaitā nepieciešams pārliccināties, vai pasākums ir veikts atbilstoši izvirzītajām prasībām un vai tas ir sasniedzis savu mērķi, ir pietiekami efektīvs un darba vides risks ir novērsts vai samazināts līdz līmenim, kas neapdraud nodarbināto drošību un veselību. Loģiski, ja šādu pārbaudi veiktu darba aizsardzības speciālists, kurš pārzina situāciju darba vietās.

NOSLĒGUMS

Ceram, ka tikko izlasītā informācija jums sniedz atbildes uz daudziem jautājumiem par darba vides riska novērtēšanu un palīdzēs praktiski īstenot risku novērtēšanu jūsu uzņēmumā. Atcerieties, ka darba vide ir mainīga un tā attīstās, tādēļ vienmēr ir pilnveidojama, un risku novērtēšana ir vislabākais veids, lai atklātu darba vidē esošās nepilnības.

Neaizmirstiet, ka **darba vides riska novērtēšana ir jāveic ne retāk kā reizi gadā**, kā arī, ja ir uzsākti jauni darbības virzieni, veiktas pārmaiņas darba vietā, ja konstatēta apstākļu pasliktināšanās darba vidē vai neatbilstība normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

Tāpat vismaz reizi gadā ir jāveic arī darba aizsardzības pasākumu plānošana un pasākumu efektivitātes pārbaude.

Veiksmi darbā, vērtējot darba vides riskus!

PIELIKUMS: DARBA VIDES RISKU NOVĒRTĒŠANAS METODE KOKAPSTRĀDES UN AUTOSERVISU UZŅĒMUMOS

Pielikumā ievietotā riska novērtēšanas metode ir izstrādāta, par piemēru ņemot Eiropas Savienības dalībvalstīs pielietotās metodes, piemērojot to Latvijas likumdošanas prasībām. Viena no visbiežāk lietotajām metodēm darba vides riska novērtēšanā, kas tai pašā laikā ir pietiekami vienkārša, universāla un ērti lietojama, ir kontroljautājumu saraksta (check-lists) metode. Metode ir salīdzinoši vienkārša un ērti lietojama. Vienlaikus jāņem vērā, ka šī metode ir samērā virspusēja, un sekmīgs galarezultāts ir atkarīgs no vērtētāju kompetences un vēlmes novērtēt darba vietu pēc iespējas precīzāk. Kā jau iepriekš tika minēts, nav problēmu izstrādāt ļoti apjomīgu metodi ar simtiem jautājumu uz desmitiem lapām. Autoruprāt, šajā metodē ir iekļauti būtiskākie kontroljautājumi, kas izriet gan no likumdošanas, gan no prakses. Jāatceras, ka šī metode ir tikai instruments un tikai no vērtētājiem ir atkarīgs rezultāts. Nevajadzētu aprobežoties tikai ar atbildēm uz konkrētajiem jautājumiem un ķeksišu likšanu, vēlams piefiksēt visu, kas, jūsuprāt, varētu radīt risku nodarbinātajiem.

Kaut arī galvenokārt metode ir paredzēta kokapstrādes un autoservisu uzņēmumiem, tomēr veicot nelielas izmaiņas un korekcijas, to var lietot arī citu jomu uzņēmumi.

METODES LIETOŠANAS APRAKSTS

Metode sastāv no 3 tabulām, kuru uzbūve ir līdzīga:

A tabula — vispārīgi jautājumi attiecībā uz visu uzņēmumu kopumā;

B tabula — jautājumi attiecībā uz darba telpām;

C tabula — jautājumi attiecībā uz konkrēto darbu vai darba vietu.

Šāds iedalījums ir izvēlēts tādēļ, lai ekonomētu laiku un izvairītos no liekas jautājumu atkārtošanās. Uzņēmumā ir jāaizpilda viena A tabula, tik daudz B un C tabulas, cik daudz uzņēmumā ir attiecīgi darba telpas un darba vietas.

Šajā gadījumā A un C tabulas ir pielietojamas gan kokapstrādes uzņēmumiem, gan autoservisiem. Atšķiras C tabulas attiecībā uz veicamajiem darbiem un konkrētām darba vietām.

Piemērs: Neliels kokapstrādes uzņēmums, kurā ir kabinets direktoram un sekretārei, kabinets grāmatvedei un menedžerim, ražošanas cehs, kurā ir 7 darba vietas pie darbgaldiem. Tādējādi šim uzņēmumam jāaizpilda viena A tabula, trīs B tabulas (trīs telpas) un vismaz 11 C tabulas (katram nodarbinātajam). Iespējamās vēl papildu C tabulas, piemēram, ja kāds nodarbinātais veic arī apkopēja pienākumus.

Tabulu aizpildīšana

Pretī katram kontroljautājumam izvēlas attiecīgo atbildi. Ja atbilde ir 3.ailē, tas nozīmē, ka viss ir kārtībā. Ja atbilde ir 4. vai 5. ailē, tas nozīmē, ka ir kādas problēmas un tās tiek piefiksētas aprakstošajā daļā (7.ailē.).

C tabulā ieteicams pēc iespējas precīzāk norādīt (aprakstīt) darbu vai darba vietu, kas tiek novērtēta, lai pēc tam, veicot analīzi, būtu vieglāk noteikt, uz kuru vietu konkrētais pasākums attiecināms. Ja telpā atrodas vairākas darba vietas (piemēram, ražošanas cehā), var izmantot atsevišķu shēmu un darba vietas numurēt.

Pēc riska novērtēšanas rezultāti tiek apkopoti "Veicamo pasākumu plānā". Ja ir konstatēti daudz veicamo pasākumu, lai noteiktu prioritātes, ērtāk pasākumus ir iedalīt pēc riska pakāpes.

Riska pakāpju iedalījums:

Riska pakāpe	Kritēriji
I – ciešams risks	Riska varbūtība samērā maza un sekas nenožīmīgas vai nelielas.
II - nozīmīgs risks	Riska varbūtība vidēja un sekas nozīmīgas.
III – ievērojams risks	Riska varbūtība augsta un sekas katastrofiskas (nelaimes gadījums, iekārtas avārija u.c.)

Kā jau iepriekš minēts, šāds iedalījums ir ļoti subjektīvs un ir atkarīgs no katra vērtētāja interpretācijas. Taču tā vienīgais mērķis ir palīdzēt atšķirt svarīgāko no mazāk svarīgā.

A

Darba vides riska novērtējums

Vispārējie kontroljautājumi uzņēmumam kopumā

Novērtēšanā piedalās:

1.

2.

3.

Datums:

Uzņēmuma nosaukums:

Nr. p.k.	Jautājums	3	4	5	Apraksts, veicamie pasākumi, riska pakāpe, komentāri
1	2	3	4	5	6
1	Vai ir norīkoti atbildīgie nodarbinātie par ugunsdrošību, elektrodrošību, darba aizsardzību, darba aprīkojumu, pirmās palīdzības sniegšanu?	Jā	Nē	Daļēji	
2	Vai nodarbinātie ir informēti (instruēti, apmācīti) par evakuācijas iespējām?	Jā	Nē	Daļēji	
3	Vai evakuācijas ceļi un durvis ir brīvas un apzīmētas ar atbilstošām drošības zīmēm?	Jā	Nē	Daļēji	
4	Vai evakuācijas durvis jebkurā brīdī ir viegli atveramas un tās veras uz āru?	Jā	Nē		
5	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar gērbtuvēm, sadzīves un atpūtas telpām?	Jā	Nē	Daļēji	
6	Vai gērbtuvju skaits ir atbilstošs nodarbināto skaitam?	Jā	Nē		
7	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar dušām, izlietnēm, tualetēm, silto un auksto ūdeni?	Jā	Nē	Daļēji	
8	Vai ir ierīkota vieta smēķēšanai un tā ir skaidri apzīmēta un aprīkota ar ventilāciju?	Jā	Nē	Daļēji	
9	Vai ir izstrādātas un apstiprinātas nepieciešamās darba aizsardzības instrukcijas?	Jā	Nē	Daļēji	
10	Vai instrukcijas tiek veiktas regulāri un tās reģistrē instruktažu žurnālos?	Jā	Nē	Daļēji	
11	Vai nodarbinātie ir informēti par darba aizsardzības pasākumiem?	Jā	Nē	Daļēji	
12	Vai ir sastādīts to nodarbināto saraksts, kuru darbs ir saistīts ar bīstamām ķīmiskām vielām/produktiem?	Jā	Nē	Daļēji	
13	Vai ir sastādīti nodarbināto obligāto veselības pārbaūžu saraksti un pārbaudes regulāri tiek veiktas?	Jā	Nē	Daļēji	

14	Vai ir noteikti un dokumentēti darbi, kuros nepieciešams lietot individuālos aizsardzības līdzekļus (IAL)?	Jā	Nē	Dalēji	
15	Vai iegādātajiem IAL ir:				
15.1.	CE marķējums	Jā	Nē	Dalēji	
15.2.	ražotāja instrukcijas un tās ir saprotamas nodarbinātajiem	Jā	Nē	Dalēji	
16	Vai nodarbinātie ir apmācīti pirmās palīdzības sniegšanā?	Jā	Nē	Dalēji	
17	Vai uzņēmumā ir notikuši nelaimes gadījumi?	Nē	Jā		
18	Vai notikušie nelaimes gadījumi ir reģistrēti un izmeklēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām?	Jā	Nē		
19	Vai ir apstiprināts kāds arodslimības gadījums?	Nē	Jā		
20	Vai pēc obligātās veselības pārbaudes veikšanas ārsts ir aizliedzis strādāt konkrētos darba apstākļos?	Jā	Nē		
21	Vai tiek ņemtas vērā darba aizsardzības prasības un principi ieviešot jaunus darba papārnienus, iegādājoties jaunas iekārtas?	Jā	Nē	Dalēji	
22.	Vai ir veikti darba vides laboratoriskie mērījumi un tos ir veikusi akreditēta laboratorija?	Jā	Nē	Dalēji	

B

Darba vides riska novērtējums

Kontroljautājumu saraksts darba telpai

Novērtēšanā piedalās:

1.
2.
3.
4.

Datums:

Uzņēmuma nosaukums:

Darba telpa:

Nr. p.k.	Jautājums	Atbilde					Apraksts, veicamie pasākumi, riska pakāpe, komentāri
		3	4	5	6	7	
1.	Elektrodrošība						
1.1.	Vai elektroierīces ir ierīkotas un uzturētas tā, lai nerastos ugunsgrēka vai eksplozijas risks?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
1.2.	Vai nodarbinātie ir pasargāti no elektrotraumām, ko var izraisīt tieša vai netieša saskare ar elektrotīetasi?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
2.	Ugunsdrošība						
2.1.	Vai telpā vai tās tuvumā ir piemērotas ugunsgrēka dzēšanas iekārtas un līdzekļi?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
2.2.	Vai ugunsgrēka dzēšanas iekārtas un līdzekļi ir ērti pieejami?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
2.3.	Vai ugunsgrēka dzēšanas iekārtas un līdzekļi tiek uzturēti kārtībā un ir pārbaudīti noteiktajos termiņos?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
3.	Telpas vispārējā ventilācija						
3.1.	Vai telpā ir ierīkota vispārējā ventilācijas sistēma vai nosūces sistēma?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
3.2.	Vai ventilācijas sistēma tiek regulāri tīrīta un uzturēta kārtībā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
3.3.	Vai nepieciešami ventilācijas efektivitātes mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.		
4.	Mikroklimats						
4.1.	Vai telpā ir iespējama nepiemērota temperatūra (auksts, karsts) un mitrums?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.		
4.2.	Vai ir konstatēts caurvējš?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.		
4.3.	Vai ir nepieciešami mikroklimata mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.		
5.	Vispārējais apgaismojums						
5.1.	Vai kopējais apgaismojums telpā ir pietiekams?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		

5.2.	Vai telpa ir nodrošināta ar dabīgo apgaismojumu?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
5.3.	Vai apgaismes ierīces un logi tiek uzturēti kārtībā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
5.4.	Vai ir nepieciešami apgaismojuma mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.	
6.	Kāpnes					
6.1.	Vai kāpņu konstrukcija ir stabila un to pamats ir piemērots kāpšanai?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
6.2.	Vai kāpnēm ir margas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
7.	Telpas grīda					
7.1.	Vai telpas grīda ir stabila, neslidenā, bez bīstamiem izciļņiem vai caurumiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
7.2.	Vai telpas grīda ir ērti tīrāma un kopjama?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
8.	Telpas sienas					
8.1.	Vai telpas sienas tiek uzturētas kārtībā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
8.2.	Vai telpas sienas ir ērti tīrāmas un kopjamas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
9.	Telpas durvis					
9.1.	Vai durvju konstrukcija ir droša un nevar radīt traumas vai savainojumus?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
9.2.	Vai durvju konstrukcija var radīt traumas vai savainojumus?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
10.	Telpas vārti					
10.1.	Vai vārtu konstrukcija ir droša?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
10.2.	Vai vārtu konstrukcija var radīt traumas vai savainojumus?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
10.3.	Vai transportlīdzekļu vārti no iekšpuses ir apzīmēti ar signālkrašojumu?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
11.	Telpas iekšējie satiksmes ceļi					
11.1.	Vai iekšējie satiksmes ceļi ir skaidri norādīti vai apzīmēti (ceļazīmes, signālkrašojums)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
12.	Drošības zīmes					
12.1.	Vai telpā ir izvietotas nepieciešamās drošības zīmes?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
12.2.	Vai drošības zīmes ir novietotas labi redzamās vietās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
12.3.	Vai bīstamās zonas (t.sk., zonas, kur nodarbinātos apdraud kritoši priekšmeti), vietas, šķēršļi, transporta ceļi ir apzīmēti ar signālkrašojumu, drošības zīmēm un ir norobežoti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
13.	Laboratoriskie mērījumi					
13.1.	Vai telpā ir nepieciešami papildus laboratoriskie mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.	

KOKAPSTRĀDES UZŅĒMUMS

Novērtēšanā piedalās:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Datums:

Uzņēmuma nosaukums:

Darba telpa:

Veicamais darbs (darba vieta):

Nr. p.k.	Jautājums	Athilde					Apraksts, veicamie pasākumi, riska pakāpe, komentāri
		3	4	5	6	7	
1.	2						
1.	Fizikālie faktori						
1.	Darba vietas iekārtojums						
1.1.	Vai nodarbinātajam ir nodrošināta droša un ērta piekļūšana darba vietai un aprīkojumam?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
1.2.	Vai darba vietas plānojums ir ērts?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
1.3.	Vai darba vieta tiek uzturēta kārtībā un koka skaidas, zāģskaidas un atkritumi tiek regulāri savākti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
1.4.	Vai griesti, starpsienas un izvadsahtas tiek attīrītas no putekļiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
2.	Troksnis						
2.1.	Vai darba vietā ir paaugstināts trokšņa līmenis?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.		
2.2.	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar piemērotiem dzirdes IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
2.3.	Vai ir nepieciešami trokšņa mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.		
3.	Vibrācija						
3.1.	Vai darbs saistīts ar vispārējās vibrācijas iedarbību?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.		
3.2.	Vai darbs saistīts ar vietējās vibrācijas iedarbību?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.		
3.3.	Vai ir veikti pasākumi, lai samazinātu vibrācijas ietekmi uz nodarbināto veselību?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
3.4.	Vai ir nepieciešami vibrācijas mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.		
4.	Apgaismojums						
4.1.	Vai darba vieta ir nodrošināta ar pietiekamu apgaismojumu, t.sk. lokālo?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		
4.2.	Vai darba vietā ir pārmērīgs vietējais apgaismojums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.		

4.3.	Vai ir nepieciešami apgaismojuma mērījumi?				Neatt.	
5.	Mikroklimats					
5.1.	Vai nodarbinātais var tikt pakļauts nelabvēlīgai metroloģisko (laika) apstākļu ietekmei?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
5.2.	Vai ir nepieciešami mikroklimata mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.	
6.	Darba vietas ventilācija					
6.1.	Vai bīstamu gāzu, tvaiku, šķidrumu vai putekļu izdalīšanās avoti, ir aprīkoti ar piemērotām uztvērējierīcēm un/vai uzsūkšanas ierīcēm?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
6.2.	Vai ir ierīkotas atsevišķas nosūces sistēmas lakošanas darbiem, slīpēšanas un pulēšanas iekārtām, krāsošanas darbiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
6.3.	Vai vietējās ventilācijas sistēma ir uzturēta kārtībā, regulāri tīrīta un pārbaudīta?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
6.4.	Vai ir nepieciešami ventilācijas efektivitātes mērījumi?	Nē	Jā		Neatt.	
II.	Fiziskie faktori					
7.	Vai nodarbinātie ar rokām ir jāpārvieto vai jāceļ smagumi (vīriešiem virs 10 kg (5kg ar vienu roku), sievietēm – virs 7 kg (3 kg))?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
8.	Vai smagumu pārvietošanai tiek izmantoti palīgīdzekļi (ratīņi, statīvi u.c.)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
9.	Vai nodarbinātie ir informēti un apmācīti par pareiziem smagumu pārvietošanas principiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
10.	Vai darba vietā ir pietiekami daudz vietas, lai varētu strādāt ērtā pozā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
11.	Vai nodarbinātie atrodas piespiedu stāvoklī un veic darbu, kas saistīts ar periodisku noliekšanos, stāvoš, gulus, tupus (vairāk kā 50% no darba laika)?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
12.	Vai darbs ir saistīts ar vienveidīgām kustībām?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
III.	Psiholoģiskie un emocionālie faktori					
13.	Vai tiek veikta virsstundu darba laika uzskaitē?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
14.	Vai tiek nodrošināts ikgadējais atvaļinājums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
15.	Vai darba norma ir piemērota nodarbinātā spējam to izpildīt?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
16.	Vai nodarbinātā izglītības līmenis ir atbilstošs veicamā darba sarežģītības pakāpei?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

17.	Vai nodarbinātajam ir iespējas izteikt savu viedokli un priekšlikumus par darba organizāciju?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
18.	Vai darbs ilgstoši netiek veikts vienatnē un izolācijā?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
19.	Vai tiek ievēroti darba un atpūtas režīmi?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
20.	Vai ir bijušas sūdzības par putekļu (koksnes, metāla u.c.) izraisītiem elpošanas ceļu kairinājumiem?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
21.	Vai ir bijušas sūdzības par ādas ēdēm, ko izraisījis darbs ar koksnes virsmas apdares līdzekļiem (krāsu, koksnes aizsarglīdzekļiem, cietinātājiem, lakām)?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
22.	Vai ir bijušas sūdzības par trokšņa izraisītu dzirdes pasliktināšanos?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
IV.	Kīmiskie faktori					
23.	Vai iegādājoties ķīmiskās vielas (krāsas, šķīdinātājus u.c.) tiek sekots līdzi to sastāvam un priekšroka tiek dota mazāk kaitīgām vielām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
24.	Vai nodarbinātajiem ir pieejamas izmantoto ķīmisko vielu drošības datu lapas valsts valodā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
25.	Vai darba veikšanā un ķīmisko vielu uzglabāšanā tiek ievērotas drošības datu lapās minētās prasības?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
26.	Vai darba vietā esošās ķīmiskās vielas ir iepakotas, apzīmētas ar atbilstošu marķējumu un tiek pareizi uzglabātas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
27.	Vai darba telpā atrodas tikai konkrētā darba veikšanai nepieciešamais ķīmisko vielu daudzums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
28.	Vai nodarbinātie ir informēti par ķīmiskās vielas sastāvu un bīstamību?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
29.	Vai nodarbinātie ir informēti, kādi IAL (filtri) ir jālieto darbā ar konkrētām ķīmiskām vielām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
30.	Vai ir veikta nodarbināto apmācība rīcībai ārkārtas situācijās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
31.	Vai darba procesā izdalās ķīmisko vielu izgarojumi, kas varētu kaitēt veselībai?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
32.	Vai vietās, kur tas ir nepieciešams un iespējams, ir ierīkota pieplūdes - nosūces ventilācija?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
33.	Vai ugunsdrošās ķīmiskās vielas tiek uzglabātas vēdināmā un ugunsdrošā telpā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

34.	Vai darba vietā neatrodas nemarķēti trauki (iepakoju) ar ķīmiskām vielām?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
35.	Vai darbs ar ķīmiskām vielām tiek veikts labi vēdināmās telpās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
36.	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar nepieciešmajiem IAL (piem., vienreizējās lietošanas kombinētiem un cimdiem, aizsargbrillēm, respiratoriem vai gāzmaskām)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
37.	Vai tiek veikta regulāri veikta filtru maiņa?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
38.	Vai nodarbinātajiem ir pieejamas darba aizsardzības instrukcijas konkrētajam darba uzdevumam?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
39.	Vai bīstamie atkritumi (piem., lakas, šķīdinātāji un līmes pārpalikiem) tiek savākti, atbilstoši uzglabāti un aizvākti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
40.	Vai ir nepieciešami ķīmisko vielu mērījumi darba vides gaisā?	Nē	Jā		Neatt.	
41.	Putekļi					
41.1.	Vai darba procesa gaitā darba vides gaisā iespējama putekļu izdalīšanās?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
41.2.	Vai nodarbinātie ir pasargāti no putekļu kaitīgās ietekmes uz veselību (ir ierīkota nosūces ventilācija vai izdalīti respiratori)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
41.3.	Vai ir nepieciešami putekļu mērījumi darba vides gaisā?	Nē	Jā		Neatt.	
V.	Bioloģiskie faktori					
42.	Vai darba vietā iespējama saskarsme ar bioloģiskām vielām?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
43.	Vai tiek nodrošināts, ka nodarbinātie riska zonā nedzer, neēd un nesmēķē?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
44.	Vai tiek nodrošinātas piemērotas mazgāšanās un tualetes telpas, ierīces acu mazgāšanai un ādas antiseptiskie līdzekļi?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
45.	Vai darba apģērbs tiek uzglabāts atsevišķi no personīgā apģērba?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
46.	Vai ir veikta atbilstoša nodarbināto vakcinācija pret aroda infekcijām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
VI.	Traumatiska riska faktori					
47.	Darba aprikojums					

47.1.	Vai darba aprīkojumam ir ražotāja sastādītas lietošanas instrukcijas un tās ir valsts valodā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.2.	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar saprotamu nepieciešamo informāciju un rakstiskām instrukcijām par darba aprīkojumu.	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.3.	Vai izmantotais darba aprīkojums ir piemērots darba uzdevumam un tas tiek lietots tikai tam paredzētajos apstākļos un paredzētajām operācijām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.4.	Vai darba aprīkojumam ir attiecīgie marķējumi (brīdinājuma zīmes) atbilstoši tā funkcijām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.5.	Vai darba aprīkojumam tiek veiktas pārbaudes un tehniskās apkopes (atbilstoši normatīviem aktiem vai ražotāja instrukcijām)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.6.	Vai darba aprīkojuma kustīgajām daļām ir aizsargbarjeras (aizsargmehānismi) un tie tiek izmantoti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.7.	Vai šim aizsargierīcēm ir izturīga konstrukcija un tās ir stingri piestiprinātas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.8.	Vai iekārtas ir aprīkotas ar skaidu nosūcējiem, vai tie darbojas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.9.	Vai iekārtu tīrīšanā izmanto putekļu sūcēju vai slotu (nedrīkst izmantot gaisa spiediena strūklu)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.10.	Vai iekārtas vadības ierīces ir novietotas ārpus bīstamajām zonām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.11.	Vai jebkāda veida enerģijas padeves pārtraukumi, enerģijas padeves atjaunošana vai svārstības var izraisīt bīstamas situācijas?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
47.12.	Vai ir vismaz viena vai vairākas vieglas piekļuves avārijas signalizācijas ierīces vai avārijas slēdzis?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.13.	Vai, iepērkot jaunas iekārtas, tiek izvirzītas prasības par pēc iespējas zemāku trokšņa līmeni?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.14.	Vai iekārtas, kas rada pārāk lielu troksni, ir iespējams aprīkot ar troksni slāpējošām konstrukcijām (piem., virsbūvi)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
47.15.	Vai darbā ar gariem kokmateriāliem tiek izmantots atbalsts (papildus galds)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
48.	Bīstamās iekārtas					
48.1.	Vai katrai bīstamai iekārtai ir sava tehniskā pase saskaņā ar normatīvo aktu prasībām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

48.2.	Vai bīstamās iekārtas ir pārbaudītas paredzētajos termiņos un apjomos?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
48.3.	Vai pārbaudi ir veikusi kompetenta un pilnvarota inspicēšanas institūcija?	Jā	Nē		Neatt.	
48.4.	Vai pārbaudes rezultāti ir dokumentēti normatīvos aktos noteiktā kārtībā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
48.5.	Vai bīstamās iekārtas apkalpojošais personāls ir noteiktā kārtībā apmācīts un atestēts?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
49.	Rokas darbarīki					
49.1.	Vai darbarīks ir piemērots un ir atbilstošs veicamajam darbam?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
49.2.	Vai darbarīks ir ergonomisks, tas ir tīrs un labi uzturēts?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
49.3.	Vai ir piemērotas vietas un/vai līdzekļi atbilstošai darbarīku novietošanai?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
49.4.	Vai darbarīks, kas paredzēts griešanai vai duršanai, tā neizmantošanas laikā ir aizsargāts ar piemērotiem aizsargiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
49.5.	Vai darbā ar darbarīkiem tiek izmantoti pareizi darba paņēmieni?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
49.6.	Vai darbā ar darbarīku pastāv savainojuma iespējas?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
49.7.	Vai darbā ar darbarīkiem tiek lietoti piemēroti IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.	Celšanas iekārtas					
50.1.	Vai piekļuve pie celšanas iekārtas vadības pults ir droša un ērta?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.2.	Vai redzamība no vadības pults ir tāda, kas nodrošina drošu darbu gan vadītājam, gan citiem nodarbinātajiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.3.	Vai iekārtai ir pietiekošs darba zonas apgaismojums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.4.	Ja iekārta pārvietojas pa slidēm, vai ir ierīces, kas neļauj noskriet no tām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.5.	Ja ir pilnīgi vai daļēji izbeigusies enerģijas padeve, vai ir nodrošināta kravas noturēšana un stabilitāte?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.6.	Vai ir atbilstošas celšanas plīģierīces, lai izvairītos no negaidītas kravas nokrišanas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
50.7.	Vai celšanas palīģierīces ir labā stāvoklī (tās nav deformētas, sarūsējušas, plīsušas stieples utt.)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

50.8.	Vai celtniem ir norādīta maksimālā kravu celtniecība?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
51.	Darbs augstumā					
51.1.	Vai darbs augstumā (virs 1,5 m) tiek veikts ievērojot drošības prasības (saskaņā ar MK nr. 526)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
51.2.	Vai nodarbinātie ir apmācīti darbam augstumā un nodrošināti ar IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
52.	Redzes sasprindzinājums					
52.1.	Vai, veicot darbu ir iespējams paaugstināts redzes sasprindzinājums?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
53.	Ugunsdrošība					
53.1.	Vai uzņēmumā pastāv telpu iedalījums, ņemot vērā ugunsbīstamību un tās ir atbilstoši aprīkotas ar piemērotiem ugunsdzēsšanas līdzekļiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.2.	Vai ugunsbīstamās telpās ir novērsta apkures ierīču ar atklātu uguni vai elektrosildītāju ar atklāta tipa sildelementiem izmantošana?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
VII.	Drošības zīmes un signālkrašojums					
54.	Vai darba vietā ir izvietotas nepieciešamās drošības zīmes?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
55.	Vai drošības zīmes ir novietotas labi redzamās vietās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
VIII.	Pirmās palīdzības aptiecinās un obligātās veselības pārbaudes					
56.	Vai darba vietās, kur to prasa darba apstākļi ir pieejamas pirmās palīdzības aptiecinās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.	Vai aptiecinās ir apgādātas ar nepieciešamo medicīnisko materiālu minimumu un tajā neatrodas medikamenti ar izbeigušos lietošanas termiņu?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
58.	Vai aptiecinās atrašanās vieta ir apzīmēta?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
59.	Vai tiek veiktas speciālās veselības pārbaudes tiem nodarbinātajiem, kas veic smidzināšanas, impregnēšanas, krāsošanas, pulēšanas, slīpēšanas u.c. darbus?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
IX.	Instrukcija un informācija					
60.	Vai nodarbinātajam ir pieejamas darba aizsardzības instrukcijas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

61.	Vai nodarbinātie ir informēti par darba vietā esošajiem riska faktoriem un aizsardzības pasākumiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
62.	Vai nodarbinātie ir informēti par ugunsdzēsšanas līdzekļu un pirmās palīdzības aptiecināšanas atrašanās vietām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
X.	Darba vides mērījumi					
63.	Vai ir nepieciešams veikt darba vides mērījumus, t.sk., papildus mērījumus?	Nē	Jā		Neatt.	
64.	Vai mērījumi ir veikti un tos ir veikusi akreditēta laboratorija?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
65.	Vai nodarbinātie ir informēti par mērījumu rezultātiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
XI.	Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL)					
66.	Vai nodarbinātais ir nodrošināts ar nepieciešamajiem IAL:	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Dzirdei	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Sejai un acīm	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Elpošanas ceļiem	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Aizsargapģērbu	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Galvai	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Rokām	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Kājām un pēdām	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Ādai	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Ķermenim (t.sk. vēderam)	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Aizsardzībai pret kritieniem	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Citiem	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
67.	Vai nodarbinātie ir apmācīti IAL lietošanā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
68.	Vai IAL ir uzturēti lietošanas kārtībā un pārbaudīti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
69.	Vai nodarbinātie lieto IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

C

Darba vides riska novērtējums

AUTOSERVISS

Novērtēšanā piedalās (vārds, uzvārds, amats):

1.
2.
3.
4.
5.

Datums:

Uzņēmuma nosaukums:

Darba telpa:

Veicamais darbs (darba vieta):

Nr. p.k.	Jautājums	Atbilde				Apraksts, veicamie pasākumi, riska pakāpe, komentāri
		3	4	5	6	
1	2					7
1.	Fizikālie faktori					
1.	Darba vietas iekārtojums					
1.1.	Vai nodarbinātajam ir nodrošināta droša un ērta piekļūšana darba aprīkojumam?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
1.2.	Vai darba vietas plānojums ir ērts un tā tiek uzturēta kārtībā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
2.	Troksnis					
2.1.	Vai darba vietā ir paaugstināts trokšņa līmenis?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
2.2.	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar piemērotiem dzirdes IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
2.3.	Vai ir nepieciešami trokšņa mērījumi?	Nē	Jā			
3.	Vibrācija					
3.1.	Vai darbs nav saistīts ar vispārējās vibrācijas iedarbību?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
3.2.	Vai darbs nav saistīts ar vietējās (lokālās) vibrācijas iedarbību?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
3.3.	Vai ir veikti pasākumi, lai samazinātu vibrācijas ietekmi uz nodarbināto veselību?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
3.4.	Vai ir nepieciešami vibrācijas mērījumi?	Nē	Jā			
4.	Apgaismojums					
4.1.	Vai darba vieta ir nodrošināta ar pietiekamu apgaismojumu, t.sk. lokālo?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
4.2.	Vai apgaismojums remontbedrēs ir pietiekams?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
4.3.	Vai darba vietā ir pāmēsājams vietējais apgaismojums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
4.4.	Vai krāsotavā apgaismes ķermeņi ir sprādziendroša izpildījumā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

4.5.	Vai ir nepieciešami apgaismojuma mērījumi?					Neatt.	
5.	Mikroklimats						
5.1.	Vai nodarbinātais var tikt pakļauts nelabvēlīgai metroloģisko apstākļu ietekmei?	Nē	Jā		Dalēji	Neatt.	
5.2.	Vai ir nepieciešami mikroklimata mērījumi?	Nē	Jā			Neatt.	
6.	Darba vietas ventilācija						
6.1.	Vai bīstamu gāzu, tvaiku, šķidrumu, metināšanas aerosolu vai putekļu izdalīšanās avoti, ir aprīkoti ar piemērotām uztvērējierīcēm un/vai uzsūkšanas ierīcēm?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
6.2.	Vai iekārtas ar iekšdedzes dzinēju tiek darbinātas un lietotas tādās vietās, kur var nodrošināt pietiekamu gaisa daudzumu?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
6.3.	Vai ir aizliegts ilgstoši darbināt motoru, ja tas nav aprīkots ar tiešu izplūdes gāzu novadīšanas ierīci?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
6.4.	Vai ir novērstis caurvējš?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
6.5.	Vai ventilācijas sistēma ir uzturēta kārtībā, regulāri tīrīta un pārbaudīta?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
6.6.	Vai ir nepieciešami ventilācijas efektivitātes mērījumi?	Nē	Jā			Neatt.	
II.	Fiziskie faktori						
7.	Vai nodarbinātie ar rokām ir jāpārvieto vai jāceļ smagumi (vīriešiem virs 10 kg (5kg ar vienu roku), sievietēm – virs 7 kg (3 kg)?	Nē	Jā		Dalēji	Neatt.	
8.	Vai smagumu pārvietošanai tiek izmantoti palīgīdzekļi (ratiņi, statīvi, pacēlāji u.c.)?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
9.	Vai nodarbinātie ir informēti un apmācīti par pareiziem smagumu pārvietošanas principiem?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
10.	Vai darba vietā ir pietiekami daudz vietas, lai varētu strādāt ērtā pozā?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
11.	Vai nodarbinātie atrodas piespiedu stāvoklī un veic darbu, kas saistīts ar periodisku noliekšanos, stāvo, gulus, tupus (vairāk kā 50% no darba laika)?	Nē	Jā		Dalēji	Neatt.	
12.	Vai darbs ir saistīts ar vienveidīgām kustībām?	Nē	Jā		Dalēji	Neatt.	
III.	Psiholoģiskie un emocionālie faktori						
13.	Vai tiek veikta virsstundu darba laika uzskaitē?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	
14.	Vai tiek nodrošināts ikkgadējais atvaļinājums?	Jā	Nē		Dalēji	Neatt.	

15.	Vai darba norma ir piemērota nodarbinātā spējam to izpildīt?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
16.	Vai nodarbinātā izglītības līmenis ir atbilstošs veicamā darba sarežģītības pakāpei?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
17.	Vai nodarbinātajam ir iespējas izteikt savu viedokli un priekšlikumus par darba organizāciju?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
18.	Vai darbs ilgstoši netiek veikts vienatnē un izolācijā?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
19.	Vai tiek ievēroti darba un atpūtas režīmi?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
20.	Vai ir bijušas sūdzības par galvassāpēm, kas radušās ielpojot izplūdes gāzes?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
21.	Vai ir bijušas sūdzības par iekaisumiem, kas radušies ielpojot organisko šķīdinātāju, tīršanas līdzekļu izgarojumus?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
22.	Vai ir bijušas sūdzības par ādas slimībām, ko izraisījis darbs ar organiskajiem šķīdinātājiem, degvielu, eļļām?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
IV.	Ķīmiskie faktori					
23.	Vai iegādājoties ķīmiskās vielas (krāsas, šķīdinātājus u.c.) tiek sekots līdzi to sastāvam un priekšroka tiek dota mazāk kaitīgām vielām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
24.	Vai nodarbinātajiem ir pieejamas izmantoto ķīmisko vielu drošības datu lapas valodā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
25.	Vai darba veikšanā tiek ievērotas drošības datu lapās minētās prasības?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
26.	Vai darba vietā esošās ķīmiskās vielas ir iepakotas, apzīmētas ar atbilstošu marķējumu un tiek pareizi uzglabātas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
27.	Vai darba telpā atrodas tikai konkrētā darba veikšanai nepieciešamais ķīmisko vielu daudzums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
28.	Vai nodarbinātie ir informēti par ķīmiskās vielas sastāvu un bīstamību?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
29.	Vai nodarbinātie ir informēti, kādi IAL (filtri) ir jālieto darbā ar konkrētām ķīmiskām vielām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
30.	Vai ir veikta nodarbināto apmācība rīcībai ārkārtas situācijās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
31.	Vai darba procesā izdalās ķīmisko vielu izgarojumi, kas varētu kaitēt veselībai?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
32.	Vai vietās, kur tas ir nepieciešams un iespējams, ir ierīkota pieplūdes - nosūces ventilācija?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

33.	Vai, lai novērstu toksiskas vai eksplozīvas atmosfēras rašanos remontbedrēs un pagrabtelpās, tajās ir ierīkotas vēdināšanas sistēmas, kas gaisu izvada ārpus attiecīgās telpas un veic uzsūkšanas funkcijas viszemākajā punktā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
34.	Vai tiek veikti pasākumi tieša kontakta novēršanai ar jauno mašīnēļu (cimdi, slēgta pievades sistēma)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
35.	Vai tiek veikti pasākumi tieša kontakta novēršanai ar izmantoto mašīnēļu (atbilstošas uztveršanas tvertnes, slēgta noņemšanas sistēma)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
36.	Vai izmantotā eļļa tiek īpaši novādīta un savākta atsevišķa tvertnē (rezervuārā)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
37.	Vai notekūdeņi, atkritumi, lupatas un tukšie iepakojumi tiek savākti, atbilstoši uzglabāti un aiztransportēti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
38.	Vai ugunsdrošās ķīmiskās vielas tiek uzglabātas vēdināmā un ugunsdrošā telpā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
39.	Vai darba vietā neatrodas nemarķēti trauki (iekpakojumi) ar ķīmiskām vielām?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
40.	Vai darbs ar ķīmiskām vielām tiek veikts labi vēdināmās telpās?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
41.	Vai nodarbinātie ir nodrošināti ar nepieciešmajiem IAL (piem., aizsargbrillēm, respiratoriem vai gāzmaskām, vienreizējās lietošanas kombinezoniem un cimdkiem)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
42.	Vai tiek sekots līdzi un regulāri veikta filtru maiņa?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
43.	Vai darba vietā ir pieejamas darba aizsardzības instrukcijas konkrētajam darba uzdevumam?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
44.	Vai bīstamie atkritumi (piem., lakas, šķīdinātāji un līmes pārpalikumi) tiek savākti, atbilstoši uzglabāti un aizvākti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
45.	Vai ir nepieciešami ķīmisko vielu mērījumi darba vides gaisā?	Nē	Jā		Neatt.	
46.	Putekļi					
46.1.	Vai darba procesa gaitā darba vides gaisā ir iespējama putekļu izdalīšanās?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
46.2.	Vai nodarbinātie ir pasargāti no putekļu kaitīgās ietekmes uz veselību (ir ierīkota nosūces ventilācija vai izdalīti respiratori)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

53.3.	Vai izmantotais darba aprīkojums ir piemērots darba uzdevumam un tas tiek lietots tikai tam paredzētajos apstākļos un paredzētajām operācijām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.4.	Vai darba aprīkojumam ir attiecīgie marķējumi (brīdinājuma zīmes) atbilstoši tā funkcijām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.5.	Vai darba aprīkojumam tiek veikta atbilstoši normatīviem aktiem vai ražotāja instrukcijām noteiktās pārbaudes un tehniskās apkopes?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.6.	Vai darba aprīkojuma kustīgajām daļām ir aizsargbarjeras (mehānismi) un tie tiek izmantoti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.7.	Vai šīm aizsargierīcēm ir izturīga konstrukcija un tās ir stingri pietiprinātas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.8.	Vai iekārtas vadības ierīces ir novietotas ārpus bīstamajām zonām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
53.9.	Vai jebkāda veida enerģijas padeves pārtraukumi, enerģijas padeves atjaunošana vai svārstības var izraisīt bīstamas situācijas?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
53.10.	Vai ir vismaz viena vai vairākas vieglas piekļuves avārijas signalizācijas ierīces?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
54.	Bīstamās iekārtas					
54.1.	Vai katrai bīstamai iekārtai ir sava tehniskā pase saskaņā ar normatīvo aktu prasībām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
54.2.	Vai bīstamās iekārtas ir pārbaudītas paredzētajos termiņos un apjomos?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
54.3.	Vai pārbaudi ir veikusi kompetenta un pilnvarota inspicēšanas institūcija?	Jā	Nē		Neatt.	
54.4.	Vai pārbaudes rezultāti ir dokumentēti normatīvos aktos noteiktā kārtībā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
54.5.	Vai bīstamās iekārtas apkalpojošais personāls ir noteiktā kārtībā apmācīts un atestēts?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
55.	Rokas darbarīki					
55.1.	Vai darbarīks ir piemērots un ir atbilstošs veicamajam darbam?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
55.2.	Vai darbarīks ir ergonomisks, tas ir tīrs un labi uzturēts?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
55.3.	Vai ir piemērotas vietas un/vai līdzekļi atbilstošai darbarīku novietošanai?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

55.4.	Vai darbarīks, kas paredzēts griešanai vai duršanai, tā neizmantošanas laikā ir aizsargāts ar piemērotiem aizsargiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
55.5.	Vai darbā ar darbarīkiem tiek izmantoti pareizi darba panēmiņi?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
55.6.	Vai darbā ar darbarīku pastāv savainojuma iespējas?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
55.7.	Vai darbā ar darbarīkiem tiek lietoti piemēroti IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.	Ceļšanas iekārtas					
57.1.	Vai piekļuve pie ceļšanas iekārtas vadības pults ir droša un ērta?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.2.	Vai redzamība no vadības pults ir tāda, kas nodrošina drošu darbu gan vadītājam, gan citiem nodarbinātajiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.3.	Vai iekārtai ir pietiekošs darba zonas apgaismojums?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.4.	Ja iekārta pārvietojas pa sliedēm, vai ir ierīces, kas neļauj nokrist no tām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.5.	Ja ir pilnīgi vai daļēji izbeigusies enerģijas padeve, vai ir nodrošināta kravas noturēšana un stabilitāte?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.6.	Vai ir atbilstoša ceļšanas plīģierīces, lai izvairītos no negaidītas kravas nokrišanas?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.7.	Vai ceļšanas palģierīces ir laba stāvoklī (tie nav deformēti, sartsējuši, plīsusas stieples utt.)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
57.8.	Vai ceļņiem ir norādīta maksimālā kravas celtspēja?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
58.	Automašīnu pacēlājplatformas					
58.1.	Vai ir izslēgta kāju savainošana nolaišanas brīdī?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
58.2.	Vai ir spiediena regulējais pneimatiskajiem vai hidrauliskajiem pacēlājiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
58.3.	Vai troses vai ķēžu pacēlāju ķēžratam ir automātiskais atslēgšanas mehānisms?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
58.4.	Vai ir darbināšanas elementi, kas izslēdz nejaucas iedarbināšanas iespēju?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
58.5.	Vai ir darbināšanas elementi, kuru atlaizot, kustība tūlīt tiek pārtraukta?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
59.	Darbs augstumā					
59.1.	Vai darbs augstumā (virs 1,5 m) tiek veikts ievērojot drošības prasības (saskaņā ar MK nr. 526)?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
59.2.	Vai nodarbinātie ir apmācīti darbam augstumā un nodrošināti ar IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

73.	Vai nodarbinātie ir informēti par ugunsdzēsšanas līdzekļu un aptiecināšanas atrašanās vietām?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
X.	Darba vides mērījumi					
74.	Vai ir nepieciešams veikt darba vides mērījumus, t.sk., papildus mērījumus?	Nē	Jā	Dalēji	Neatt.	
75.	Vai mērījumi ir veikti un tos ir veikusi akreditēta laboratorija?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
76.	Vai nodarbinātie ir informēti par mērījumu rezultātiem?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
XI.	Individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL)					
77.	Vai nodarbinātais ir nodrošināts ar nepieciešamajiem IAL:	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Dzirdēi	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Sejai un acīm	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Elpošanas ceļiem	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Aizsargapģērbi	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Vienreizējās lietošanas krāsošanas kombinējums	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Speciāls mitrumizturīgs aizsargapģērbs mazgātuvē	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Galvai	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Rokām	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Kājām un pēdām	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Ādai	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Ķermenim (t.sk. vēderam)	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Aizsardzībai pret kritieniem	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
	Citiem	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
78.	Vai nodarbinātie ir apmācīti IAL lietošanā?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
79.	Vai IAL ir uzturēti lietošanas kārtībā un pārbaudīti?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	
80.	Vai nodarbinātie lieto IAL?	Jā	Nē	Dalēji	Neatt.	

Veicamo pasākumu plāns

Uzņēmums: _____

Nr. p.k.	Darba vieta/telpa vai veicamais darbs	Riska faktors	Pasākums	Dokuments, kas to pieprasa	Riska pakāpe I-III	Izpildes termiņš	Atbildīgais	Izmaksas

SVARĪGĀKIE NORMATĪVIE AKTI DARBA AIZSARDZĪBĀ

- **Darba aizsardzības likums.** (20.06.2001., stājās spēkā ar 01.01.2002., publicēts 2001.gada 6.jūlijā Latvijas Vēstnesī, Nr.105)
- **Ministru kabineta 2001.gada 23.augusta noteikumi Nr.379 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība".** (Stājās spēkā ar 01.01.2002., publicēti 2001.gada 29.augustā Latvijas Vēstnesī, Nr.123)
- **Ministru kabineta 2002.gada 19.marta noteikumi Nr.125 "Darba aizsardzības prasības darba vietās".** (Stājās spēkā ar 27.03.2002., publicēti 2002.gada 26.martā Latvijas Vēstnesī, Nr.47)
- **Ministru kabineta 2003.gada 4.februāra noteikumi Nr.66 "Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret darba vides trokšņa radīto risku".** (Stājās spēkā ar 08.02.2003., publicēti 2003.gada 7.februāra "Latvijas Vēstnesī", Nr.21)
- **Ministru kabineta 2003.gada 17.jūnija noteikumi Nr.323 "Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos".** (Stājās spēkā ar 01.07.2003., publicēti 2003.gada 21.jūnija "Latvijas Vēstnesī", Nr.94)
- **Ministru kabineta 2002.gada 9.decembra noteikumi Nr.526 "Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprikojumu un strādājot augstumā".** (Stājās spēkā ar 13.12.2002., publicēti 2002.gada 12.decembra "Latvijas Vēstnesī", Nr.182)
- **Ministru kabineta 2002.gada 17.septembra noteikumi Nr.427 "Uzticības personu ievēlēšanas un darbības kārtība".** (Stājās spēkā ar 28.09.2002., publicēti 2002.gada 27.septembra "Latvijas Vēstnesī", Nr.139)
- **Ministru kabineta 2002.gada 3.septembra noteikumi Nr.400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā".** (Stājās spēkā ar 07.09.2002., publicēti 2002.gada 6.septembra "Latvijas Vēstnesī", Nr.127)
- **Ministru kabinets 2002.gada 3.septembra noteikumi Nr.399 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar ķīmiskajām vielām darba vietās".** (Stājās spēkā ar 07.09.2002., publicēti 2002.gada 6.septembra "Latvijas Vēstnesī", Nr.127)
- **Ministru kabineta 2002.gada 20.augusta noteikumi Nr.373 "Darba aizsardzības prasības darbā ar azbestu".** (Stājās spēkā ar 24.08.2002., publicēti 2002.gada 23.augusta "Latvijas Vēstnesī", Nr.119)
- **Ministru kabineta 2002.gada 20.augusta noteikumi Nr.372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus".** (Stājās spēkā ar 24.08.2002., publicēti 2002.gada 23.augusta "Latvijas Vēstnesī", Nr.119.)

- **Ministru kabineta 2002.gada 6.augusta noteikumi Nr.344 "Noteikumi par darba aizsardzības prasībām, pārvietojot smagumus".** (Stājās spēkā ar 11.08.2002., publicēti 2002.gada 9.augustā Latvijas Vēstnesī, Nr.114)
- **Ministru kabineta 2002.gada 9.jūlija noteikumi Nr.293 "Nelaiimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība".** (Stājās spēkā ar 31.07.2002., publicēti 2002.gada 30.jūlija Latvijas Vēstnesī, Nr.110)
- **Ministru kabineta 2002.gada 21.maija noteikumi Nr.189 "Darba aizsardzības prasības, saskaroties ar bioloģiskajām vielām".** (Stājās spēkā ar 01.01.2003., publicēti 2002.gada 27.jūnija Latvijas Vēstnesī, Nr.96)
- **Ministru kabineta 2001.gada 27.decembra noteikumi Nr.539 "Noteikumi par darba aizsardzības prasībām, saskaroties ar kancerogēnām vielām darba vietās".** (Stājās spēkā ar 01.01.2002., publicēti 2001.gada 28.decembra Latvijas Vēstnesī, Nr.188)
- **Ministru kabineta 1998.gada 30.decembra noteikumi Nr.440 "Ugunsdrošības noteikumi".** (Stājās spēkā ar 01.02.1998., publicēti 1998.gada 3.janvāra "Latvijas Vēstnesī", Nr.1)
- **Ministru kabineta 1997.gada 4.marta noteikumi Nr.86 "Noteikumi par obligāto veselības pārbaudi un apmācību pirmās palīdzības sniegšanā".** (Stājās spēkā ar 09.03.1997., publicēti 1997.gada 7.martā Latvijas Vēstnesī, Nr.68)

NODERĪGAS ADRESES

Bieži vien ir dzirdams jautājums — *Kur var iepazīties ar darba aizsardzības normatīvajiem aktiem?* vai *Kur var iegūt informāciju par darba aizsardzības jautājumiem?* Šajā nodaļā mēģināsim dot atbildes uz šiem jautājumiem norādot, kur var atrast šo informāciju.

Informāciju vai konsultāciju par darba aizsardzības jautājumiem var saņemt:

- **Valsts darba inspekcijā**

K.Valdemāra ielā 38,

Rīgā, LV 1010

Tālr. 7021751 vai 7021704

www.vdi.lv

Informāciju par darba aizsardzības jautājumiem var atrast arī citu institūciju interneta mājas lapās:

- Labklājības ministrija: www.lm.gov.lv
- Latvijas darba devēju konfederācija: www.lddk.lv
- Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība: www.lbas.lv
- Rīgas Stradiņu universitātes Darba un vides veselības institūts:
www.parks.lv/home/ioeh/

Likumdošanu darba aizsardzības jomā var meklēt arī pēc adresēm:

- www.likumi.lv
- www.mk.gov.lv
- www.saeima.lv

Viena no pilnīgākajām interneta mājas lapām par darba aizsardzības jautājumiem ir jaunizveidotā Eiropas Darba Drošības un Veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta Latvijā mājas lapa: <http://osha.lv>

Informāciju par jaunākajām aktualitātēm, pētījumiem un situāciju Eiropas Savienības dalībvalstīs Jūs varat atrast Eiropas Darba Drošības un Veselības aizsardzības aģentūras interneta mājas lapā: <http://europe.osha.eu.int/>

Ar piezīmēm un ieteikumiem, kā arī pēc sīkākas informācijas saistībā ar šīm Vadlīnijām var griezties:

Valsts darba inspekcijā

K.Valdemāra ielā 38, Rīgā LV-1010, tālr. 7021704
vai Valsts darba inspekcijas reģionālajās inspekcijās